

V uvodu pravi: «V svih skoro jezicah Europe opisane su obsade i slavna pobjeda sisačka, bilo u posebnih suvremenih relacijah, bilo u obćih delih o kršćansko-turskih ratovanjih.» In v tej knjižici navaja pisatelj sto spisov in poročil o zmagi pri Sisku, katera je

iskal po vseh večjih knjižnicah evropskih. To je res lepa «spomen-knjiga» in slavna za gosp. pisatelja. Le škoda, da je dal napraviti tako malo odtiskov. Upamo, da bode možno pisatelju to število še pomnožiti in da pride druga izdaja tega dela tudi na književni trg. (Konec.)

Slovstvo.

SLOVENSKO SLOVSTVO.

Pomladni Glasi posvečeni slovenski mladini. III. Uredil Alojzij Stroj. V Ljubljani. Založili sotrudniki. Tiskala Katol. Tiskarna. 1893. 12°. Str. 110. Cena 20 kr. — Kakor se veselimo v pomladi mile toplote jasnega neba, pisanih cvetic, pličjega petja in ljubkih glasov radujoče se mladine, tako nas je navdajalo res nekako pomladansko veselo čustvo, ko smo čitali in poslušali te «Pomladne glasove». V vseh spisih in pesmih veje krepak mladostni duh, jasno mišljenje, kaže se čila moč, prav kakor je treba za živahno mladino. Še celó tam, kjer poseže smrt po najlepše pomladno cvetje, vsuje se takoj drugo cvetje — rekel bi, z nebes — na pomladni grob, in upanje v večno nebeško pomlad obriše nam solzo z očij. Letošnjemu letu primeren in prijetno pisan je sestavek «Sveti oče Leon XIII.», tri povesti nam ugajajo, ker so različne, pa vse blažilnega duha; igra «Gospod iz Trsta» nam je všeč zaradi umne sestave, pesmi pa zaradi navdušenja za mladino in njeno blaginjo. Kdo bi zameril mladim pisateljem, da se v tehniki nekoliko pogreša ona dovršenost, katero si pridobi pisatelj šele z mnogoletnim delom! Upamo pa, da bodo glasovi teh pisateljev še milejši in veljavnejši. ko bodo v njih poznejši dôbi poletni in tudi jesenski, to je res moški in krepki. Knjiga ima na čelu sliko Leona XIII. iz 2. štev. našega lista.

Ljubezen do mamice. Povest za mladino. Spisal Josip Matejev. V Ljubljani. Izdala in založila «Družba sv. Cirila in Metoda.» 1893. 8°. Str. 74. Cena vez. zv. 25 kr., 100 izvodov 20 gld. — Prav koristno je čitati ti dve knjižici drugo poleg druge. Obe sta za mladino; obe knjigi preveva vrlo verski, katoliški duh, obe sta polni mladostnega navdušenja za vzore: a «Ljubezen do mamice» je pisal pisatelj, ki dobro umeva umetelno tehniko, ki ima torej tudi več moči, da gane in vname čitateljevo srce. Ne bojimo se nič reči, da je ta knjižica izmed najboljših, kar jih je izdala «družba svetega Cirila in Metoda»; gledé na njeno primerenost, zanimivost in tudi na uspeh se pač ne dá nobena prejšnja meriti s to. Da, take knjige naj izdaje družba, in taki pisatelji naj se lotijo dela! — Peter, sin uboge vdove pride z Bele Kranjske na ljubljansko učiteljsko pripravnico, da bi mogel kdaj kot učitelj skrbeti za svojo ubogo, a tako milo mamico. Z velikimi težavami, med

srečo in nesrečo dospe do namena. A zdravje svoje je v šolah žrtvoval ljubezni do prijatelja in pri njem se nalezal bolezní, ki mu je pretrgala nit življenja po dvomesečnem službovanju. Marsikdo poreče — mislim — z menoj, da ga je ganila povest v srce. Kot nedostatek pa omenjam, da čitatelja nekoliko moti ono mešanje istine in poezije, ki se tu in tam kaže. Če n. pr. na nekem mestu posebej zatrjuje, da je pripovedovalec sam čital tisto pismo, misli si takoj čitatelj: «A, drugih pa ni čital, torej jih tudi natanko ne vé; morebiti si jih je le izmislil!» — Pripravnikom učiteljskim, pa tudi v obče slovenskim dijakom, je družba sv. Cirila in Metoda pred oči postavila vzor, ki je časten za učiteljstvo, mičen za mladino, dragocen za vsakega bralca. Dr. Fr. L.

ČEŠKO SLOVSTVO.

Znamenitega dela **Zemská jubilejní výstava v Pražě 1891** je izšel že 24. sešitek. (Knihotiskárna F. Šimáček, nakladatel v Pražě. Sešitek v vel. četvorki po tri pôle stane 36 kr.) V poslednjih petih zvezkih (20—24) opisuje naše delo obdelovanje surovin na Češkem, n. pr. (kave, kleja, lesa) opisujejo se predmeti iz sodarstva, mlinarstva, kožuhovine, jerha, ščetarstva, tkalstva, papirnega in kamenarskega obrta, zlasti pa steklarstva in rudarstva; opisujejo se kemijski izdelki (lekarski), kovinski (zvonarski, stavbarski, rezbarski itd., galanterijski, lepenkarski), dalje se nam kaže jermenarstvo, godbeno orodje, vodne stavbe in podobna tehnika. Mnoge in lepe slike krasé to delo, ki je sijajna priča češkega uma in dlana.

RUSKO SLOVSTVO.

Gospa E. Lihačeva je izdala knjigo **Materijali dlja istoriji ženskago obrazovanija v Russi (1796—1828)**. Ker je pisateljica te knjige ženska, mislimo si lahko, da se semtertje preveč navdušuje za novodobno žensko izobraženost. Vendar obsega delo marsikaj zanimivega. Pedagog in zgodovinar bodeta našla v tej knjigi mnogo dobrega zrna. Kaže nam, kakšna je bila izobraženost ruskega ženstva od Petra Velikega sém. Seveda se pisateljica bavi le z izobraženostjo dvorjank in plemenitašk prejšnjega časa, ker tedaj še ni bilo občnega izobraževanja. Zanimivo je pa tudi, kar pisateljica pové o ruskem časnikarstvu in njegovi naklonjenosti do ženskega obrazovanja.

Mihajil Majkov je izdal povest *Istorija odnogo braka*. Ta povest nekoliko spominja povesti Tolstega: «Krečarskuju Sunatu». Ni pa vse narisano tako rezko, semtertja bolj spominja francoskih realistov. Vidi se, da v Rusiji hočejo nekateri posnemati Tolstega, pa se jim nič prav ne posreči.

Izmed literarnih del je posebno omeniti *Kritiko-Bijografičeskij Slovar russkih pisatelej i učenyh*, katerega izdaje C. A. Bengerov. Tega dela je izšel sedaj tretji zvezek. Priporoča se vsakomur, ki se zanima za rusko slovstvo in sploh za ruski duševni napredek. Delo je pisano temeljito in je obžalovati le to, da precēj počasi napreduje. Pisatelj pa obeta, da bode delo nadaljeval hitreje.

Rusko slovstvo nikakor ni ubožno, kar se tiče poljudno pisanih prirodznanskih del. Dimitrij Kajgorodov je izdal v drugič nedavno jako zanimivo pisano knjigo *Iz zelénago carstva*. Ta knjiga je pisana jako živo. Pisatelj nekako poetično gleda na narodo in ume jako umetno razkladati. — Drugo tako knjigo je pa izdala gospa L. P. Šelganova z naslovom: *V strané kontrastov*. V njej se opisuje Srednja Azija v prirodopisnem, narodopisnem in zgodovinskem pogledu. Posebno lepo so opisani običaji tamošnjih prebivalcev. Veliko storita za razširjenje znanstev med narodom časopisa «Priroda in Ljudi» in pa «Nauka i Žiznj», katera imata pred vsem namen, prirodznanstvo širiti med narodom. Prvi list, ki pa ni dobrega duha, prinaša tudi leposlovne spise in ima lepe podobe. Letos priobčuje času primeren roman «Krištof Kolumb».

Rusko slovstvo sploh pa ni bogato, kar se tiče znanstvenih jezikoslovnih del. Ko je v zahodnih slovstvih kar na izbiro raznih pripomočkov za jezikoslovca, dobiti je v ruskem slovstvu

težko tako delo. Posebno Rusi pogrešajo dobrega etimoložnega slovarja. Imajo sicer dva, pa jeden je že močno zastaran, zakaj izšel je že pred desetimi leti, drugi je pa jako nezanesljiv, kakor so se izjavili strokovnjaki. Letos je N. B. Gorjajev izdal podobno delo z naslovom: *Opit sravniteljnago etimologičeskago slovarja literaturnago jazika russkago*. Žal, da tudi to delo ne zadošča zahtevam sedanje znanosti. Posebno kar se tiče fonetike, je jako nedostatno.

Rusko slovstvo se posebno odlikuje po svojih velikih mesečnikih. V tem oziru se odlikuje *Russkaja Mistlj*, za katero piše med drugimi tudi grof Tolstoj, potem *Severnyj Věstnik*, *Věstnik Evropy*, *Russkoje Bogatstvo* in še več drugih. Ti listi se pečajo s politiko, leposlovjem, z znanostmi in sploh z vsem javnim življenjem ruskim. Najboljši med njimi je pač «Věstnik Evropy», ki prinaša poleg jako dobrih spisov tudi razgleda o političnem, slovstvenem in društvenem življenju. Tako je pa ta list bolj pisan v zapadnoevropskem duhu, «Russkoje Bogatstvo» pa precēj goji modroslovje, toda v tem oziru je premalo izvirnega, ker prinaša preveč prevodov iz francoskega in nemškega, ki niso vselej najboljši. V slovstvenem oziru sta pa najboljša *Kolosja* in *Panteon Literaturny*. Prvi list izhaja vsak mesec, drugi pa le vsako četrletje. V letošnjem letniku «Kolosja» je posebno omeniti spis Varšavskija Vospominanija N. P. Makarova 1830. god. Pisatelj popisuje v jako zanimivi obliki in korenitem jeziku svoje bivanje tega zgodovinski znamenitega leta v Varšavi. Kako krepko in jasno je tukaj opisano vojaško življenje! Ves svoj spis je pa pisatelj osolil z zdravim humorjem. Posebno so klasiški opisani nekateri originali iz tedanjega časa. P.

Razne stvari.

Domača glasba.

Podoknica iz «Teharskih plemičev». Transkripcija, za klavir zložil K. Hoffmeister. Gospodu dr. Benj. Ipavcu v prijazen spomin. Založila L. Schwentnerjeva knjigarna v Brežicah. Cena 50 kr., po pošti 55 kr. — Slovenske skladbe za glasovir so jako redke, in še za te, kar jih imamo doslej, zahvaliti moramo večinoma «Glasbeno Matico». Tem bolj nas veseli vsaka novost na tem polju, ki se je pri nas šele začelo obdelovati. Veselo znamenje je, da se je začela pri nas sedaj glasbena umetnost gojiti na popolnoma domači podlagi. Lahko se nadejamo, da bode naša glasbena umetnost kmalu krepkeje napredovala, ako bodo glasbeniki hodili po tej poti. Naznanili smo že več transkripcij obče razširjenih narodnih napevov; tudi ta skladba se lahko prišteva onim, zakaj njena snov in duh, ki jo prešinja, sta domača. Deli se v tri dele: Prvi nam podaje napev podoknice z na-

vadnim spremljanjem in podloženimi besedami, tako, da je pripraven tudi za petje. Drugi in tretji del pa izpreminjata napev na umeten način dvakrat. Najprej se igrajo prvi takti v molu jako počasi in tiho, potem pa preskoči skladba zopet v prejšnji tempo. Napev je kaj umetno sedaj v najvišjih glasovih, sedaj zopet v nizkem basu, spremljanje pa se ovija okoli njega v bujnih akordih, a tako, da se prvotni napev vedno lahko zasleduje. Seveda je v tem za igralca velika tehnična težava, kakor tudi nagli prehodi iz hitrih stavkov v počasne, iz najnežnejših v najglasnejše, kateri pridejo do vrhunca v končnem stavku «Presto». Ta se pa počasi izlije v čisto tihi zadnji as-dur-akord. — Cena skladbi je za naše razmere, a tudi v primeri s ptujimi skladbami, jako skromna. Želimo torej, da se čim najbolje razširi med občinstvom ter izpodrine neštevilno množico onih ptujih skladb, ki za drag denar pačijo pravi umetniški vkus.

E. L.